

Taama ladabuw n'a kitiw

Bambara

بمباري

شركاء التنفيذ :

المحتوى الإسلامى

رواد التراجع

بيان الإسلام

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص

Tel : +966 50 244 7000

info@islamiccontent.org

Riyadh 13245-2836

www.islamiccontent.org

Tanu be Ala ye duniya bee tigi, seli ni kisi b'an ka Nabijuman Mamadu kan, an'a somogow n'a djeɲogonw bee.

O temenen ko:

Nin ye ciseben lasurunyaen ye taama ladabuw n'a kitiw kan, an y'an jija ka taama den margo fanba jefo a konɔ

An be Ala deli a ka baara n ke Ala kama baara ye, wa a ka silame bee nafa n'a ye.

Silameya konofenw labaarali farajogonkan kanw na o donnibaa kulu.

Taama ladabuw n'a kitiw

A folo: Taama ladabuw

A kan ka ni mogo min be taa hiji taama la wali o jogonna kabini batow la a k'a mago don nataw la :

● Ka penatalidelili ke Ala fe ninnu la, a wili tuma, yelenkafe suguya la, taamajogon la, sira sugandili la n'a siraw ka ca,

- a be a donbaga sebew fana hakilila jini,
- nka min ye hiji ni umura ye, olu fila koni ye here de ye sika te min na,
- **wa penatalidelili kacogo** :i be jo fila seli o kofe i be Ala deli i n'a fo a minena kira la cogo min na neema ni kisi b'a ye.

A be diyagoya hijiden ni umuraden kan a k'a ka hiji wali umura kerengeren Ala kelen ye,

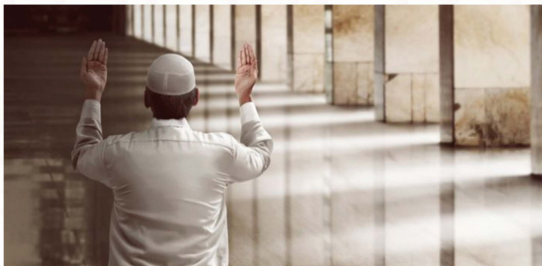
k'a gere a la, a k'a yoromajayan a kana a ke duniya kama wali waso wali togo nini walima yere yira ni joyoro kama, ka d'a kan o be ke sababu ye k'a ka baara cen wali a minɓaliya.

Alakortalen ko:

(قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا)

وفي الحديث القدسي:

(A fu ye ko ne y'aw jogonna mogo de ye yilidon kera min ma aw k'a don k'aw ma ye masà kelen de ye ni mogo min be a tigi benjogonya nata o ka baara juman ke a kana fen foyi bato ka fara a tigi kan) ¹ A nana hadisa bawa la : Ne ye dijnejogonw la kaarilen ye ka bo kafoli ma, ni mu ye baara ke ka ne ni fen were je n b'a to o fen n bolo).

**A pininen hiji ni umraden fɛ k'a ka umura ni hiji kitiw
ɲɛɗɗɔn, ani taama kitiw ka kɔn taali ɲɛ,**

walisa a kana diyagoyafen dɔ to yen wali ka bin
Haramu dɔ kɔnɔ,

Ala kira ko seli ni kisi b'a ye: **Ni alah ye hɛrɛ nata** ”

“ **ni mɔgɔ min ye a b'o lafaamuya diine la).**

**A kan ka hiji den ni umuraden kan a ka wari
halala sukandi a ka umra ni hiji kama;**

ka d'a kan ala ye puman de ye a tɛ foyi mine ni
fɛɲpuman tɛ; wa Haramunàfɔlo fana ye duwawu
jaabibaliya sababu ye.

Tubi ka bɔ jurumu bɛɛ la ani kojuguw,

ni mɔgɔw ka hake min bɛ i kana k'o lasegin k'i lajɛya, o
kɛra: dambe ye wali nàfɔlo walima fɛn werew.

**A kànnunen do taama kɛla ye a k'a ka sarankana
sɛbɛn, a taw ni wali fenw ka faranfasi ;**

ala kira ko seli ni kisi b'a ye :

(a man ka silame ye ni fɛn dɔ b'a bolo ka ”
sarankana kɛ a la a ka su fila si fo k'a sɔrɔ a y'a

“ sɛbɛn ka bila yen)

A be mogo ke seere ye, a b'a ka jùruw sara, a be kàlifaw segin a tìgiw ma wali k'u dije jini a toli la.

A kànnunen do taama kela k'a jija taama jɔgɔn puman ko la, wa a k'a cəsiri o ka ke dɔnni jinina do ye;

o be ke sababu ye k'a ben senma wa k'a tanga ka bo filiw ma taama sira fe a ka hiji ni umra la; k'a da kira ka kuman kan seli ni kisi b'a ye:

**(ce b'a teri jogo de ta aw y'aw teriw ”
“ woloma);**

A ni a ka kuma seli ni kisi b'a ye
(kana mogo jɛɔgɔnya fo denkeniyabaa wa mogo
kana i ka dumuni dun fo ala jɛsiran jɛbaa).

“

A kànunen do taama kɛla ye a k'a somogow kanbenda, an'a masurunnaw, an'a siginjogonw, an'a teriw, Ala kira ko seli ni kisi b'a ye:

(ni min be ta taama la a k'a fɔ a kɔ mogɔ ye :

« n ye i kalifa ala la o mun tɛ kàlifa yɛɛɛɛ »

Wa kira tun kɛra seli ni kisi b'a ye a b'a ka sahabaw bilasira n'u do bena ta taama la a b'a fɔ:

« n y'i ka diinɛ kalifa ala la an'i ka dannaya fɛn an'i ka baaraw laban »

Wa kira tun kɛra a b'a fɔ mogow ye mun mana a jini a fɛ ko k'a ladi ka bini taama denw na :

« Ala k'i ka sira fana kɛ alapesiranyɛ ye, k'i jùrùmuw yafa, ka hɛrɛ nogɔya i ye i ma na kɛ yorɔ wo yorɔ »

Wa ceda nana kira ma seli ni kisi b'a ye A be fe ka taa taama la a ko kira ma n ladi, kira ko : N' b'i ma ni Alapesiranye ye ani Ala bonya foli tintin bee kan), a kelen k'a ko don kira ko :

«Alah dugukolo kolo a ye, wa i ka taama nagoya a ma»

Taama kela kana talan ni folifen ni wulu t'a bolo; abi hureyirata ka hadisa kama Ala dipena a ma a y'a mine kira la neema ni kisi b'a ye kira ko:

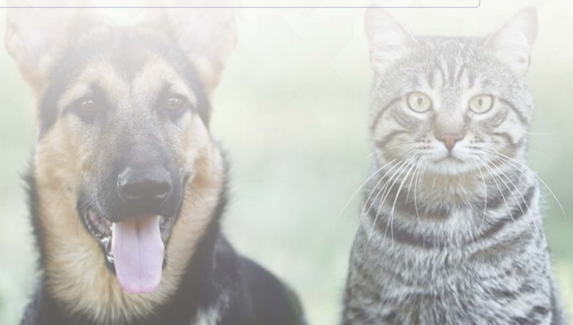
«melekew te tugu magow ko wulu ni talan be munun bolo»

N'a ya lapini ka taama n'a muso do ye n'a y'a soro muso caman be a bolo a be kalata ke u ni nagonce n'a benna muso min ma o be taa a nefe;

ayisa ka hadisa kama Ala jenna a ma a ko :

«Kira tun kera neema ni kisi b'a ye n'a b'a fe ka taa taama la a be kalata ke a musow ni nagonce ni min niyoro donna a la a be taa n'o ye»

● A kànnunen do a ka bɔ alamisadon tile damine la n'o nɔgɔyara a ma; alakira ka baara kama Ala ka seli ni kisi b'a ye.

Maaliki den Kaabu ko ala dipena a ma:

„A ka dɔko ko kira ka bɔ Ala ka seli ni kisi b'a ye taama kama don were la fo alamisadon).“

● A kànnunen do a ka dukɔnɔna boli duwawu fɔ a bɔ tuma la a kɛra taama kama wala o tɔna, a b'a fɔ a bɔ tuma

ala tɔgo la, n semelen a la, wa se tɛ jɔn ye dabali tɛ foyi ye fo Ala, Ala n bɛ tɔnga jini i fɛ ka bɔ n filili ma wali ka dɔ lafilɛ, ani nka dɔ dɔgɔya wali dɔ ka n dɔgɔya, wali ka dɔ tɔɔɔ wali dɔ ka n tɔɔɔ, wali dɔ ka kodɔnbaliya jɛsin n ma wali n k'a jɛsin dɔ ma

A kànnunen do a ka taama duwawu fɔ, n'a yeɓɓe a ka yelenkafe kan, wali a ka mobili kono, wali, pankulu walima o jogonna yelenkafew, a b'a fɔ :

Ala ka bon, Ala ka bon, Ala ka bon, sanuya be masa ye min ye nin yelenkafe n kolo an ye k'a soro an fanka tun tase a la, an be segin an ma Ala de ma, Ala an be i deli an ka ni taama n na puman ni ala jesaranye la, ani i dijebaaraw, ala an kan nin taama n jogoya an ye, wa i k'a sira surunya an bolo, Ala e de ye taama jogon ye an ka taama la, ani an ko latanga бага, Ala an be tanga jini i fe ka bo taama geleyaw ma ² a ni yekofila ³, ani yeɓema ko jugu ⁴ nãfola ni somogow la..)

A kànnunen do a ka na taama a kelen ni taamajogon t'a la ; Alakira ka kuma ka ma:

Ni mogow tun b'a don min be kelena taama la i n'a fɔ ne b'a don cogo min yelenkanbaa tun te taama sufe a kelen).

Taamadenw be do ke u ka jemogo ye ;walisa o k'u fara jogon kan, o be ben sabati, o be fanga do u ka lapini la, Ala kira ko ala ka seli ni kisi b'a ye : (Ni mogow saba bora taama kama u ka mogow kelen ke jemogo ye).

² Taama segen: o ye a geleya de koye. Alifsaħ an maħnil ifsaħ Gafe kono (4/284)

³ Ye cogo juju ni jigi tige miiri.

Alifsaħ an maħnil ifsaħ Gafe kono (4/284)

⁴ (yelemali): o ye seginin de ye.

Alifsaħ an maħnil ifsaħ Gafe kono (4/284)

A k'a jija ka kow ke Ala ye min diyagoyara a kan puman kow la wa k'a yoro majayan ka bo haramu kow la wa a ka jogonumanya k'a taalan ye, a be mago deme min mago be deme la, a be mago ladonniya min mago be donniya la, a ka ke funesiri ye a ka nafolo la, a b'o don a kunko n'a balimaw kunko la a ni u makow.

**A ka kan a ka nafolo caman t'a bolo a ni a mą̀gopa
fenw taama kama, k'a d'a kan ko dɔ be se k'a sɔɔ
taama kɔɔ min be kow yeɓema.**

A ka kan a k'a ke jɛda labilalen ye, dusukun
ɗuman, min cesirilen ka nisɔndiya la don a
taamaɗogɔnw fari la; walasa u ka degeɗogɔn na.

A ka kan a ka sabali a taamaɗogɔnw ka
kaanageɓeyaw kɔɔɔ ani fɔnkɔɗogɔya hakilina
la, a k'a lateme ko ɗuman, walisa a gasi sigilen
ka ke u bolo, a bonya len ka to u yɔɔɔ.

● A kànunen do taama denw ye n'u jìgìna dugu dɔ la u ka kɛ jɔgɔn fɛ, Ala kira ka sahabaw dɔw tun kɛra ala ka seli ni kisi b'a ye n'u jìgìna dugu kɔnɔ u bɛ fara fara bɔlonw ni kinw ni jɔgɔn cɛ

Ala kira ko neema ni kisi b'a ye :

A ka farafarali bɔlonw ni kinw ni jɔgɔn cɛ o bɛ bɔ sitanɛ de la ye),

● U tun kɛra o kɔfɛ u bɛɛ be fàrapɔgɔkan fo hali n'i ye finikelen fensen o b'u bɔ.

A kànunnen do n'a jìgìna yɔrɔ dɔ la taama sira fɛ wali ko yere jìgì yɔrɔw la a ka nin duwawu n fɔ min sàbàtira kira la neema ni kisi b'a ye :

N bɛ tanka jini Alah fɛ n'a ka kumakan dafalenw ye ka bɔ a ka danfen juguw tɔrɔ ma

I k'a dɔn n'a y'o fɔ fen t'a tɔrɔ f'a ka bɔ o jìgìn yɔrɔw la.

A kànunen do a ka taama kɛ su fɛlaw fɛ kɛrɛnkɛrɛnnya la a daminɛ;

ala kira ka kuma ka ma Ala ka seli ni kisi b'a ye :

N be aw ma ni bo joona ye; ka d'a kan dugukolo be kolo o tuma la.

A kànunen do a ka duwawu caya taama sira fe ; alakira ka kuma ka ma Ala ka seli ni kisi b'a ye:

duwawu saba be yen olu te bin : mogo tɔɔnɔn ka duwawu, taama den ka duwawu, bankebaa ka duwawu a den ye.

A ka kan taama den k'a màko don sanuya la, a be seliji tà ka bɔ nɔkɔ fitinin na, a b'a ko ka bɔ janaba nɔkɔ la.

N'a ma ji sɔrɔ,

walima ji min b'a bolo o ka dɔkɔn a màko be se a ma dumuni ni jimin kaman, a be selibukuri ta ⁵

a be dugukolo
gosi n'a tike fila
ye a b'o susa a
ɲɛda n'a tikekala
fila la.

Selibukuri tàcogo :

Wa selibukurita sanuya ye waatinin ko de ye, n'a ye ji sɔrɔ tuma wo tuma o y'a tipenen ye ji la baarali be diyagoya, n'a ye selibukuri ta janaba kama o kɔfɛ a ye ji sɔrɔ a be diyagoya a k'a ko ka bɔ janaba la, n'a ye selibukuri ta ka bɔ banakɔtaa la o kɔfɛ a ye ji sɔrɔ a be diyagoya a kan ka seliji ta. A be hadisa la :

⁵ Selibukuri : tayamamu

A be hadisa la :

«bukuri sanuman ye silama ka selijitalan ye hali n'a ma ji soro san tan n'a ye ji soro a ka siran Ala je k'a maka a fari la».

Ka senmadongoloman fila susa o dàgàlen do kurana ni hadisa la, wa suuna dānnibaaw bēna a kan.

Walasa ka sūsali ke senmadongoloman saratidow de be a la:

senmadongolomanfila wala semadonfiniman fila ka ke jēlen dàgàlen ye.

U fila
ka don
sanuya
kan.

Sūsali ka ke
noko fitinin de
la, a te dāga i ka
sūsali ke janaba
noko kan wala
noko min be kōli
diyagoya.

U fila
ka
farida
yoro

A ka kan sùsali ka ke tuma dantigelen ne kono sariya ka sira kan n'o ye su kelen ni tile kelen ye sikibaa ye, ani su saba n'a tile taamaden ye, wa ni tuma dantige keneman be damine i ka sùsali folo de la noko do kofe, **a be ban tumaren mugan ni naani sigibaa ta, ani tumaren biwolonfila ni fila taamaden ye**⁶.

⁶ Tumaren : heure tubabu kan na

Sùsali bε cεn ni ko sàba ye:

Ni ko y'i sɔrɔ min bε kòli diyagoya i na fɔ janaba,
sùsali bε cεn o la fi k'i ko.

N'i y'a bɔ sùsali kelen kɔfε a kan.

N'a tuma kɔfɔlen dafara sariya la.

* * *

A sabanan : seli surunya kitiw taama sira la :

■ Seli surunyali ka fisa n'a dafali ye taamasira kan n ka ni taamaden ye a ka joko naani seli fiɓe foyi t'a ka seli la n ka a kɔni ye puman fɔnkɔɔgɔya.

■ Taamaden bɛ seli surunya n'a bɔra a ka dugu soforo kuna ka sow tɛmɛ wali duguba,

wa nin ne ye dɔnnibaa jama taabolo ye.

■ Wa n'a taamara seli waati donen kɔfɛ a bɛ sɛ ka seli surunya;

ka d'a kan a taamara yani a waati boli cɛ.

■ Wa mun ye selifana ni lansara tɔguli ye ɲɔgɔnna, wali fitiri ni safo,

o ye suna de ye taamaden
ye n'a mako jɔra a la, ni
taama golobara kosebɛ,

e

o la a bɛ fɛn kɛ min bɛ
ɲɔgɔya a ma kabini seli
fila fàrɔli la ɲɔgɔn kan
seli tuma ɲɛ wali a kɔfɛ.

N ka ni taamaden mago ma jo seli fàrɔlila ɲɔgɔn kan a tɛ a fàraɲɔgɔkan, i na fɔ a ka jiginyɔrɔ dɔ la a tɛ fɛ ka bɔ yen fɔ seli kura donen kɔfɛ, o la min ka fisa a ma o de ye a ka na foyi fàraɲɔgɔnkan, ka d'a kan a mako tɛna jo o la, o de la kira neema ni kisi b'a ye a ma seli fila fàraɲɔgɔnkan tuma min na a jigɔnna mina a ka hiji laban na ; bawo a mako ma s'a ma.

Nka min ye yeremadon seli ye, taamaden be o seli i na fo sikibaa, a be walaha seli a ni dugukilafe seli ani witiri o n'a jogonna nafilaw la fo n'a kera nafila min be da jogon kan selifana ni fitiri ni safo seliw la sunna ye a k'olu to yen.

A dagaalen do ka yeremadon seli ke yelenkafen kan taama waati la:

o kera pankurun ye wo wali mobili, walima kulu o n'a jogonna taama fenw, nka min ye farida ye o koni la fo i ka jiggin, wali fo n'i desera pewu.

Taamaden ka seli sikibaa kofe foyi te o la, a b'a ka seli dafa i na fo a ka alimami ta cogo, o kera k'a ye seli bee de soro wali donni, wa hali n'a donna a nefe tahiya laban kalan tuma de la yani salamu ce a b'a dafa, wa nin de ye sawaba ye donnibaaw ka kuma la.

**A naaninan:sekini ladabuwa ka ba
hiji ni umura la walima taama**

**A ka kan a ka sekini teliya a ka na me
taama la kosebe ni mako de ;**

Alakira kuma kama Ala ka seli ni kisi b'a ye :

**„Taama ye lajaba do de ye, a be aw
dolakelen bali a ja je dumuni ni ji ma, a ni
sunogo, ni aw dolakelen y'a nakun panabo a
k'a teliya ka segin ka taa a somogow bara “**

**N'a y'a lapini ka taa
a ka dugu la a be ni
taama duwawu n
kalan a yelentuma a
ka yelenkafen kan,**

**a be nin fara a kan :
„anw ye sekinibaa ye an
tubilen an be Ala bato
an be an tigi tanu“**

A kànunnen do a seginto ka bɔ taama la min sàbàtira ka bɔ kira yɔrɔ ala ka seli ni kisi b'a ye ko n'a y'a kɔsegin ka bɔ keledaga la wali hiji walima umura la,

a be Ala kɔrɔta kumakan fɔ tintinw kan sipe sàba o kɔfe a be a fɔ:

„ma yere te yen fo Ala a kelen do jɛnɔgɔn t'a la, māsaya ni tanu bee ye a ta ye w'a be se ko bee la, anw ye sekinibaa ye an tubilen an be Ala bato an be an ten turu a ye, an be an tigi tanu, a ye a ka lahidu tiime, a ye a ka jon deme, a ye jamakuluw bee kele a kelen“

A kànunen do ni a y'a ka dugu ye a k'a fɔ :

**„anw ye sekinibaa ye, an ye tuubibaa ye,man
ye Ala batobaa ye an be an tigi tànu“**

a be nin taanikasegin fo a ka don a ka dugu kono ;
alakira ka baara ladegeli kama.

**A kana don a somagɔw kan sufe ni taama
kuntaala janya na kojugu ni mako te fɔ n'a
y'a sɔrɔ a y'u kunnafoni, k'a fɔ k'a be se ka
ben sufela ma ;**

kira ka bàlilì kama o la kisi ni neema b'a ye, Abudulahi den
jaabir ko Ala dipena u fila ma :

**„Kira ye bàlilì ke ce k'a somagɔw ka da
kɔnkɔn sugengen fe.“**

O gundo do ye kuma were min b'o kɔkɔrɔdon :

**„fo a k'a kunsigi pepi, k'a dogoyɔrɔw
lasaniya“⁷**

7 (shipagatuba): o min ni peyinin ni tulu famana
(negekarasigi): bolokoli,
(panafinto): min furuɔgon famana a ma.
Ataharir fi sharh Muslim - al asbahani(p292).

nàcogowere la:

„Alah ka ciden ye bàlili ke ce ka cun a ka denbaya kan sugengen fe k'u segesege wali k'u dɔdɔli. “

A kànunendo segin baa ye ka bɔ taama la a k'a damine Mìsìrì la min ka surun a la ka jɔ fila seli o kɔnɔ; kira ka baara kama Ala ka seli ni kisi b'a ye.

A kànunen do taamaden ye n'a seginna ka bo taama la a ka makaya denmisenninw bolo a ka du kòntaw ni siijogon denw, wa a ka jumanya ke u ye n'u y'a kunben

a mine na abasi den na Ala dijena u fila ma a ko : tuma min kira nana Makan abuduli mutalibi à kabila den ugoyilamata nana a kunben a ye kelen bila a je ka dɔyi bila a ko. Jafar den abudala ko Ala jenna a ma :

„Kira tun kera neema ni kisi b'a ye n'a bɔra taama yɔrɔ la an be t'a kumbɛ, ne be t'a kumbɛ ani hasani wali Huseni a be an dɔlakelen t'a bolo la ka do bamu a ko la fo an ka don Madina kɔnɔ“

Sàma kànunen do silameya la, bawo a be dusukun nisɔndiya ka kɔniya wili,

a mineni fana kànunnen do,ani ka do t'a la, a lasegini bàlilen do ni sariya sɔsɔ tɛ;

**o de koson kira ko
neema ni kisi b'a ye :
(A ye jogon sàma a be
kànu sinsin).**

Fisiri ye joɓɓonmine sinsili sababu ye silamew ni joɓɓonɗe ⁸.

Ni taamaden seginna a ka dugu la a kànnunen do a ka sumusumuli ke; o min sàbàtira kira ka sahabaw la Ala ka seli ni kisi b'a ye i na fɔ anasi b'a fɔ Ala dijɛna a ma:

„u tun kera n'u ye joɓɓon ye u be joɓɓon fo, wa n'u bɔra taama la u be joɓɓon sumusumu.“

⁸ Fisiri : kado

تعرف على الإسلام

بأكثر من 100 لغة

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

ترجمات متقنة للأحاديث
النبوية وشروحاتها بأكثر من
لغة (60)

بيان الإسلام
byenah.com

مواد منتقاة للتعريف
بالإسلام وتعليمه بأكثر
من (120) لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

ترجمات متقنة لمعاني
القرآن الكريم بأكثر من
لغة (75)

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

للمزيد
من المواقع الإسلامية
بلغات العالم

موسوعات إسلامية باللغات
islamcontent.com

مواد إسلامية متنوعة
وشاملة بأكثر من (125)
لغة

ضيوف الرحمن
hajzumrh.com

مواد منتقاة للحجاج
والمعتمرين والزوار
بلغات العالم

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

ضيوف الرحمن
hajzumrh.com